

DOMAČI PRIJATELI

Mesečnik za zabavo in pouk.

Izhaja koncem meseca. Naročnina letno 20.— Din, poluletno 11.— Din. Posamezna številka 2.— Din. Izdaja konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Tiskali J. Blasnika nasl. v Ljubljani. — Odgovoren Mihael Rožanec.

Vsebina.

Žena. (*Desider Malonyay*). — Obletnici: Beethoven. Pestalozzi. — Sedaj že tišje moje so strasti. (*Radivoj Rehar*). — Tri vprašanja. (*Slavoj Bolhar*). — Naša tovarna. (*Rinva*). — Človek pod posteljo. (*Bratko Kreft*). — Hipnoza živali. (*R. B.*) — V Raketi na luno. (*Prof. Thomas Alwa Saw-Blade*). — Nekaj o velesejmu. — Patroniranje vzorcev. (*Prof. Saša Šantel*). — Gimnastika. (*Dr. Ch. René*). — Domači sir. (*Dr. Fr. S. M.*) — Nogavica stare tete. (*M. Grošljeva*). — Naš poštni predal. — Smešnice.

KOLINSKA CIKORIJA

naša prava domača

daje kavi prijeten okus, daje kavi izdatnost, daje kavi lepo barvo, je izdelek domačega delavca, zasluži, da se uporablja v vsaki varčni rodbini.

Navodilo za kuhanje kave.

Kava je postala danes najbolj priljubljena in cena pijača v vsaki hiši. Pripravljena z dobrim mlekom je posebno redilna in zdrava. Kava se mora kuhati tako, da pridobi svoj aromatičen okus in vonj, ki nudi poseben užitek in ne izgubi redilne moči.

Pravilno se kuha kava sledeče: Vzemite primeren lonec, katerega ne smete uporabljati za drugo kuho; napolnite ga s svežo vodo, v katero vrzite košček

„KOLINSKE CIKORIJE“.

Ko zavre, kuhajte približno še 1 minuto. Potem šele dodajte cikoriji poljubno količino fino zmlete zrnate kave, ki naj le nekoliko povpre, nato jo pokrijte, da ne izdišite, jo odstavite od ognja in pustite, da se kava usede. Lahko prilijete tudi žličko mrzle vode, da se kava hitreje vsede, nato pa jo precedite skozi snažno cedilo. Napravite jo lahko s pridatkom mleka ali brez in poljubno osladite. Belo ali črno kavo pijte vedno le sveže kuhano. Postane in pregreta

ni okusna in ne močna. Povedajte le sveže praženo kavo, katero hrani zaprto. Zmeljite jo samo tedaj in toliko, kolikor je potrebno za takojšnjo kuho. Da se pri vsakem kuhanju dobi dobra kava, je potrebno, da se ravno tako hrani tudi cikorija na normalno hladnem, zračnem prostoru. Mokrota, vročina, solne in diševne stvari ji škodujejo.

K dobri kavi dodajte tudi dobro „kavino primes“, ki vzbuduje redilne, sladkorne karamelizirajoče se snovi, ki dajejo lepo barvasto in izdatno zavretek kave. Tu priporočamo našo pravo domačo

„KOLINSKO CIKORIJO“

v škatljicah ali v okroglih zavitkih. Opozorjamo na posebno izvrstno „REDILNO“ s srčkom; katera se mora kuhati približno 2 minuti več. K beli kavi mešajte štedljive gospodinje kot primesi tudi figovo, rženo, ječmenovo sladno kavo, zrnato ali že zmleto zvezdno sladno zmes. Vse te primesi kakor tudi kavine konzerve Vam nudijo

KOLINSKA tovarna v LJUBLJANI,

katera je že nekaj let opremljena z novimi stroji in ki more postreči svojim cenjenim odjemalcem samo s prvovrstnim blagom.

15 letno jamstvo. Ugodni plačilni pogoji.
Brezplačen pouk.

Najboljši
Najpopolnejši
Najelegantnejši
Nad vse praktičen
in poleg tega najcenejši
šivalni stroj je edino le

STOEWER

Poleg navadnega šivanja in
šivanja s pom. aparati brez-
hibno etla (obšiva in všiva),
veze (štika), krpa (štopa),
perilo in nogavice.

Brez vsakega preminjanja plošč in
drug. je stroj v minuti pripravljen
ali za vezenje in ravno tako hitro
zopet za navadno šivanje.

Edina zaloga pri

LUD. BARAGA

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 6./1.

PROJA DIŠAVE

Zapomni si, da upo-
rabljam samo dišave
z znamko „PROJA“,
ki so zajamčeno pri-
stne, dobre in čiste.

Poskusite tudi Vi srečo

pri prihodnjih žrebanjih

državne razredne loterije!

Priporočamo Vam pa, da si že sedaj zagotovite srečke, ker so pred pričetkom žrebanja v prvem razredu navadno že vse razprodane.

To storite najenostavneje ako spodnji del tega lista izpolnite, odrežete in odpremite v navadnem nezalepljenem pisemskem ovitku z znamko za 25 para na naslov

Zadružna banka v Ljubljani

Aleksandrova cesta.

Žrebanje I. razreda v prihodnjem t. j. 14. kolu se prične že začetkom meseca julija.

Izžrebanih bo 125 tisoč dobitkov v skupnem znesku Din 82,075.000.

Zadene vsaka druga srečka!

Najvišji dobitek Din 4,200.000.—.

Izpolniti in odrezati.

Neželjeno naj se črta.

Zadružni banki v Ljubljani

Aleksandrova cesta

Naročam, da mi pošljete za 14. kolo državne razredne loterije:

..... celih srečk po Din 100.— Din

..... polovičnih srečk po Din 50.— „

..... četrtinskih srečk po Din 25.— „

Skupaj Din

Znesek Vam { nakazujem obenem s poštno nakaznico.
 { nakažem s poštno položnico po prejemu srečk.

Ime in naslov:

DOMAČI PRIJATELJ

Mesečnik za zabavo in pouk.

Leto I.

30. aprila 1927.

Štev. 4.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 20.— D, — polletno 11.— D — Posamezna šte. 2.— D.
Izdaja: Konzorcij „DOMAČEGA PRIJATELJA“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik
Emil Podkrajšek. Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24. — Upravnik agr. Vladimir Sergejev, istotam. Tiskal
J. Blasnik nasl. v Ljubljani. Odgovoren Mihael Rožanec.

Desider Malonyay:

Žena.

Mnogo let je tega, kar je živela v Tati uboga žena, drobčkana, žalostna žena. Imela je tri sinove, debelušne in zdrave otroke, ki so zelo radi in veliko jedli. Mala žalostna žena ni mogla dovolj delati, dovolj razmišljati in štediti, da bi bili njeni otroci vsak dan siti. Vprašali niso, če je kaj na razpolago, ampak hoteli so jesti, kadar so bili lačni.

Sosede so tudi govorile, sedaj ta, sedaj zopet druga in tretja:

„Ljuba sosedinja, kar je preveč, je preveč. Ali imajo ti otroci očeta? Da, imajo ga. Pa naj jim šaj poskrbi, da bodo imeli kaj jesti. Celo pes deli grižljaj s svojimi mladiči. Ali ima ta brezbožnež sploh dušo, kajti kako more to gledati?! O, če bi moj mož kaj takega napravil! To bi mu pokazala!... Kaj bi napravila? Vse tri bi mu prinesla: na, tu so in...“

Uboga ženica je imela pač moža; prav tisti brezbožnež je bil. Velik, močan, lep mož se je zaljubil v neko drugo ženo, v lepšo ženo kot je bila njegova.

Šel je za to lepšo ženo v Sento in ni se več vrnil domov.

Ni bil pravzaprav slab človek. Preje je bila tista žena slaba, v katero se je zaljubil. Ali pa tudi ta ni bila bogve kaj napačna! Zaljubila sta se pač drug v drugega.

Sosede so večkrat klicale Boga za pričo, kajti pravica mora zmagati in ta brezbožnež mora hudo končati svoje življenje.

Žalostna ženica ni nasprotovala takim govoricam. Ni nikoli nikomur ugovarjala.

Vsako leto enkrat — na dan sv. Janeza Krstnika — je oblekla otročičke v praznično obleko, poljubila jih je in jim je rekla:

„Pojdite, otročički moji! Danes je god vašega očeta.“

Otroci, Janko, Tonček, in Mihec, so prijeli drug drugega za roko in so šli v smeri proti Sentu. Najstarejši, Janko, je bil že star devet let in vedel je za pot. Šli so počasi, da se ne bi najmlajši Mihec preveč utrudil.

Vsi trije so bili zelo veseli, enkrat v letu, ker so šli k očetu.

Tudi oče v Sentu se jih je zelo razveselil. Poljubil je vse tri po vrsti, kupil jim je nove čevlje in cel dan so ostali pri očetu. Teta jim je dala kolačev. Proti večeru jih je nagovorila teta, da bo treba domov, kajti noč se bliža in ni dobro, če jih prehiti. Oče jih je spremljal do tatanske mitnice. Najmlajši, Mihec, je bil po navadi že zaspan in je tarnal, da je truden. Oče ga je vzel v naročje in ga nesel do mitnice. Otrok je zaspal v njegovih rokah. Pri mitnici jih je že zopet poljubil vse po vrsti in jim je zabičal, naj bodo pridni in dobri.

Otroci so šli domov k materi v Tato in oče se je vrnil domov v Sento.

Oče je šel sprva tiho nazaj po poti, ko je tako ostal sam, ko pa je prispel v Sento, je že žvižgal veselo pred se.

Otroci so ga ubogali in bili so dobri in pridni. Pripovedovali so svoji materi, kaj so delali v Sentu, ponosni so kazali svoje nove čevlje; najmlajši, Mihec, je jokal celo, ko je šel spat in hotel je, da gredo tudi novi čevljički z njim v posteljico. Predno pa je zaspal, je vprašal:

„Mamica, zakaj pa nam ti ne daš tako dobrih kolačev kot so tisti pri teti?“

Žalostna ženica si je odtegnila slej ko prej skoro slehern grizljaj, samo, da bi imeli otroci in zelo jo je skrbelo, kaj bo z njimi. Najraje bi videla — nič čudnega to, bala se je tako življenja! — če bi njeni sinovi postali duhovni.

„Niti v grobu ne bi imela miru, če bi ne vedela, kaj bo iz njih“, je često dejala.

Potem so morali otroci v šolo. Odkod naj dobi toliko denarja. Premišljala je dolgo, in končno je le uganila: Moka je cenejša kot kruh, tako je mislila, in če kupim moko, iz nje napravim kruh, ki ga prodam na trgu, bo potem le nekaj... In Janko in Tonček sta pomagala zvečer voziti moko domov, zjutraj pred šolo pa sta pomagala nositi kruh na trg.

Tam so se hudovale nad njo sosede:

„Ali, ljuba soseda, kar je preveč je preveč! Vi se morate tako mučiti, in oni brezbožnež živi veselo tja v en dan... To ne bo imelo dobrega konca. Ali ste slišali, da je „ona“ dobila otroka.“

Seveda je slišala to in še kaj drugega; vse je slišala.

Tako je živela. In Janko je prešel že v štirinajsto leto. Tudi Tonček je dorašal. Oba sta bila pridna, nežna, ubogljiva dečka. In oba sta prišla v semenišče. Hvala bogu; kako se je oddahnila uboga ženica. Predno sta se presečila, sta šla še enkrat v Sento. Mati ju ni nič vprašala, ko sta prišla od očeta, pa tudi onadva nista nič govorila.

Doma je ostal še Mihec. Bil je star devet let.

„Še s tem naj mi pomaga ljubi Bog — pa bo dobro!“ vzdihala je žalostna ženica. „Potem lahko umrem.“

Ta, najmlajši sin žalostne žene, sem pa bil jaz. Zastonj je napram meni mati jokala, da je življenje hudo; jaz se ga nisem bal. Jaz ne bom duhovnik. Nisem tega nikomur povedal, ali sklenil sem, da vzamem — ko dorašem — svojo puško z gumijevimi naboji in mojo knjižico z Robinsonom ter odidem v široki svet. Pojdem k Donavi, od tam do Raaba in od tam dalje in dalje, kamor teče Donava. Ko sem spremljal brata Jankota v semenišče, sem prvič videl široko vodo.

Iti! Iti! Nato sem se pripravljaj. Jokal sem le od misli, da bo mati sama ostala. Predstavljal sem si, kako me bo obupana iskala. No, jaz pa pridem radi nje domov, ko bom mož in ne bom trpel, da bi se pozno v noč mesilo kruh, kajti bogat bom, in dal ji bom vse. To seve pa se more zgoditi le, če grem proč. Duhovnik ne bom, ne, duhovnik ne!

Star sem bil takrat enajst let. Še štiri leta! Potem pa grem!

Poslovil sem se že takrat od svoje matere. Res, nikoli je nisem poljubil, ne zvečer ne zjutraj, da nisem pomislil, kako bo, ko jo bom poslednjikrat poljubil.

Zgodilo pa se je, ko sem že imel drugi latinski razred za seboj, da je nekdo zvečer hudo potrkal na vrata. Bilo je v deževnem novembru, mati je mesila kruh v kuhinji, jaz pa sem se učil pri peči latinske besede; luči ni mati prižgala, kajti škoda je bilo petroleja.

Ne vem zakaj, ali prestrašil sem se silno, ko je potrkal. Srce mi je tolкло, kot bi kdo s pištolo pokal poleg mojih ušes.

„Kdo le je“ je vprašala mati. „Pojdi, Mihec, in poglej.“

„Bojim se“, sem zajecjal.

Mati se je obrnila prestrašeno k meni, in ko sva se pogledala iz oči v oči, je začela tudi ona trepetati. Vidim vse to kot bi bilo danes: kako je počasi obotavljajoč snažila raz rok testo, s kako negotovimi nerodnimi kretnjami se je brisala s svojim belim predpasnikom, in namesto da je šla k vratom, se bližala k meni ter

Justin:

Božjast.

Iz cikla „Mrlič“ iz l. 1924.

Orig. lesorez.

mi je vsa boječa prigovarjala, naj imam korajžo. Komaj je govorila.

„Bojiš se? Čemu in česa se bojiš?“

In skorajžiti sem se hotel ter sem namerjal k vratom. Ona pa me je zadržala in ni me pustila, vsa v skrbeh radi mene.

Tako sva stala nekaj trenutkov, ki pa so bili neskončno dolgi, kot bi čakala, da pride nekaj nad naju, kar bo usodepolno.

Spet je nekdo potrkal, sedaj že silneje.

„Sveta Pomagalka!“ vzdihnila je mati, jaz pa sem jo ubral ven na dvorišče. Če bi hotel kdo mater mojo napasti, upal bi se na dvesto njih.

„Kdo je? Kaj hočete?“

Dva žandarja se javita. Iščeta očeta.

„Ga ni tukaj. Prisezem, da ga ni!“ je tarnala mati, mene pa je potisnila v sobo. „Prisegam, prisegam, da ga ni,“ je ponavljala orožnikoma; mene pa je z očmi prosila, naj se ne premaknem iz sobe, da celo zaprla je duri.

„Uboga žena!“ je dejal orožnik, ki je tudi mene poznal, kajti njegov sin je hodil z menoj v šolo. Potem pa so govorili v kuhinji tako med seboj. Slišal sem, ko je moja mati vsa tresoča se vprašala: „Ubil jo je?... Ali je mrtva?“ in slišal sem jok, slišal, ko sta orožnika odšla, kako so se za njima vrata zaprla, slišal sem, kako je mati jokala. To vse je trajalo zelo dolgo in ves čas se nisem niti ganil v temni sobi. Končno je vse utihnilo. Tudi to je trajalo zelo dolgo, tako da sem nekako osumil in že nisem nič več mislil, nato kar se je zgodilo. Mogoče pa se celo nič ni zgodilo.

Naenkrat pa se odpro vrata in mati stopi v sobo. Mene ne pogleda, kot da me ni. Gre k omari in vzame svoj velik robec, se ogrne z njim in gre. Mene niti ne pogleda. Ne upam se ganiti, premišlujem: ali naj kaj rečem ali naj bom tiho? Nič nisem rekel. Šel sem za njo. Za mano so ostala vrata, duri odprte. Zunaj je bila tema in deževalo je. Nisva srečala žive duše; bilo je gotovo zelo pozno, precej po polnoči.

Kam pa greva?

Spočetka sem šel za njo, potem pa poleg nje. Najstrašnejše je bilo, da ni nič govorila, tudi jokala ni. Moral sem teči, da nisem zaostal, tako hitro je šla. Tako sva dospela na deželno cesto proti Sentu. Do gležnjev sva gazila v blatu, veter pa nama je pljuskal dež v obraz.

„Zeblo te bo“, mi je dejala, ko sva imela tatansko mitnico za seboj.

Kako ugodno mi je bilo, da je začela že enkrat govoriti.

„Ljuba, draga mamica!“ sem zajokal in obljubil sem ji, da ne pojdem od nje, nikoli in nikdar. Tudi duhovnik bom, kot si želi.“

Tam, ob blatni deželni cesti v tisti strašni noči, tam sem videl svojo mater: kako teče sama, pa me išče, mene, ki sem zbežal od doma.

Ni odgovorila na moja obečanja. Obstala je in mi je hotela ogrniti veliko ruto, da mi ne bo mrz. Kar začujeva korake, nekdo je hitel v smeri, kjer sva bila midva; ko je pa naju zagledal, izognil se je in jo krenil preko polja.

„Oče“, sem ga poklical.

„Janez“, zavpila je moja mati.

In stekla sva za njim. Obrnil se je in hitel k nama.

Nekaj je imel zavitega v rokah. Otroka.

Trenotek smo si stali nemo nasproti, potem je zaplakala mati. Oče ji je govoril neprestano: „Ne joči, ne joči! Če ne, pa grem spet. Ne joči, hotel sem k vama.“

Okrog nas je bila silna tema; deževalo je brez nehanja. Burja je tulila; kamor si se obrnil, brilo je z vso močjo.

„Na, na tega otroka tu pazi!“ je dejal oče.

„In ti?“ je vprašala mati.

„Jaz? Z menoj je konec. Pojdimo. Spremim vas domov.“

Šli smo nazaj. Malo dete na očetovih rokah je začelo jokati. Tudi nam je bilo hudo, najrajše bi sedel, pa naj se potem zgodi kakoli, samo da bi mi ne bilo treba iti naprej.

„Ubožec je lačen,“ je dejal oče.

Justin:

Groza.

Iz cikla „Mrlič“ iz l. 1924.

Orig. lesorez.

„Daj ga sem“, je odvrnila mati, „ga bom nosila jaz. Ti pa vzemi Mihca na rame.“

Mati je nesla malo dete in ga je še bolj zavila, mene pa je vzel oče v naročje — o, na kako varnem kraju sem se občutil! — Naslonil sem glavo na njegovo ramo, čutil sem njegovo toplo dihanje, in poljubil me je in mi prigovarjal, naj spim, in da bomo kmalu doma.

Doma sem se zbudil; mrazilo me je. Oče me je božal; mati pa je za mé in za ono malo dete grela mleko.

„In ti, mož, ali boš kaj jedel?“ je vprašala očeta, ki je sedel k ognjišču; sedel je brez besede s pripognjeno glavo kot bi stražil mrliča.

Novi otrok je spal. Tudi jaz sem šel v posteljo. Vrata so bila odprta in videl sem, da se je mati vsedla k očetu brez besede, s sklonjeno glavo. Že napol v spanju, sključen v topli postelji, videl sem, da sta se vzela za roke in da sta tako sedela brez besede in popolnoma mirno. Kako mi je bilo ugodno, ko sem ju

tako videl! Bojeval sem se s spancem, pogledal in zopet pogledal tja, kjer sta nepremična sedela...

Zjutraj jih ni bilo več tam.

Le novi otrok, Štefan, poldrugo leto star je ostal naš in postal moj brat, za katerega je moja mati prav tako delala kot za nas, dokler ni postal samostojen.

Matere nisem vprašal nikdar, kaj se je z očetom zgodilo.

Danes vem. Moja mati, njegova žena, njegova drobna, suha, žalostna mala žena ga je spremila drugo jutro na sodišče; prosila je sodnike za milostno sodbo in je čakala osem let nanj.

In ko je oče prišel domov, osivel, upognjen, nikdar nisem videl svoje matere bolj ve-sele kot takrat. Vidim ju, kot bi bilo to danes, ko sta oba, zelo stara že, sedela drug poleg drugega, se držala za roko, srečna kot v oni strašni noči.

Obletnici.

Beethoven.

Veliki virtuoz, komponist Ludwig van Beethoven je doživel zanj najtragičnejšo usodo: Oglušil je. Seveda je še zmerom hotel dirigitirati in dirigitirati glavna svoja dela, kar pa je postajalo vedno bolj nemogoče. Najbližnji njegovi prijatelji so ga prosili, naj s tem preneha, kajti orkester ne more pri njegovem dirigiranju biti več v redu. Nekega dne je začel zopet — ali prijatelj Schindler ga je moral prositi, naj preneha. In Beethoven je, kakor blazen skočil v parter in zavpil: „brž ven“ — in tekel je proti domu, kakor hitro je le mogel. Doma pa se je vrgel na zofo, pokrnil se z rokama in ostal tako, dokler ga siloma niso odvedli k mizi. Pa še potem dolgo, dolgo ni bilo slišati glasu od njega. Silno je trpel.

Ivan Henrik Pestalozzi.

Dne 17. februarja t. l. je praznoval ves kulturni svet stoletnico smrti velikega vzgojitelja in učitelja vseh narodov in človeštva Švicarja I. H. Pestalozzija. — Rodil se je 12. januarja 1746 v Zürichu, študiral bogoslovje in nato pravo, a se končno posvetil vzgoji mladine, posebno zanemarljive in uboge, ki je bila do tedaj takorekoč brez vsake prave vzgoje. Dvigniti je hotel najbolj ponižan in beden stan na svetu — siromaka — na stopnjo — vredno človeka. Zato ga tudi zgodovina vzgoje prišteva med početnike in prvoboritelje socialne pedagogike in ga kratko naziva „očeta“. Vse svoje do-

kaj veliko premoženje je žrtvoval za gradbo sirotišnic in zavodov za revno deco. — Med številnimi njegovimi deli je najbolj znana prava knjiga za ljudstvo „Linhart in Jerica“, katere drugi del nosi naslov „Krištof in Elza“. Njegovi nauki o pouku in vzgoji so zbrani v knjigi: Kako Jerica poučuje svoje otroke, in kot 80 letni starček je izdal svoje poslednje delo: Pesem labuda. Na grobu moža, ki je vse svoje življenje tako plodovito deloval v prid najbednejšemu in ponižanemu delu človeštva, se med drugimi glasi tudi napis: Vse za druge, za se nič.

Nekaj citatov iz Pestalozzi-jevih del.

Stvari med starši in otroci zadevajo srce, ne pa pravice.

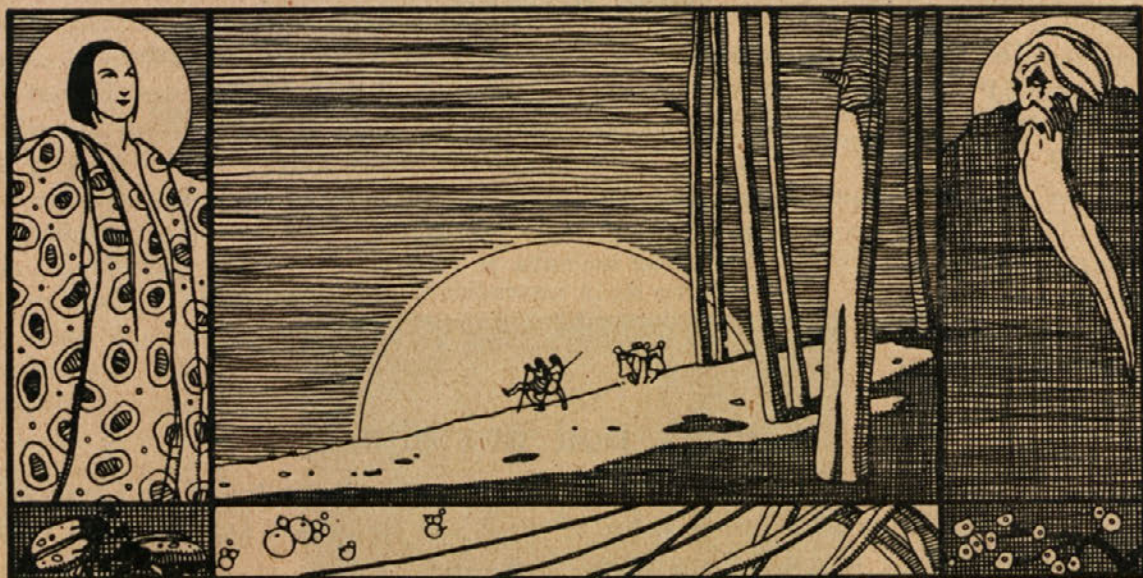
Ljubezen ne gospoduje, ampak izobrazuje — in to je več.

Znano je, da so med vsemi tirani mali tirani najgroznejši; med vsemi malimi tirani so pa šolski tirani najstrašnejši.

Kdor dopušča, da na njemu cepijo drva, dobi nereditko tudi sekuro v hrbet.

V domišljavosti in besedah ni ljubezni, ampak v moči ljudi, da prenašajo težave na zemlji, manjšajo bedo in odvrčajo nadloge.

Nečlovečnost srečnih je pravzaprav vir poginu nesrečnih.

P o m l a d.

Radivoj Rehar:

Sedaj že tišje moje so strasti . . .

*Sedaj že tišje moje so strasti,
in med lase, lase, te moje črne,
se prve niti mešajo srebrne,
ugaša prejšnji svetli blesk oči.*

*Za mano so iskanja prošlih dni
mladosti tiste, ki se več ne vrne
in že se bliža čas, ko se utrne
poslednji plamen, ki še v srcu tli.*

*In takrat pojdem v večne smrti dvore,
v bleščanje tajne, nepoznane zore,
kot pojae slednja bilka, slednji cvet.*

*Ker tvoj ukaz tako, o zemlja-mati,
glasi se, da kar je pričelo gnati
iz tebe kdaj — se vate vrne spet . . .*

Slavoj Bolhar:

Tri vprašanja.

Na večer, ko se natihoma prikradejo zvezdice na nebo in zažare v vsem svojem sijaju, se zazre dete v one brezdaljne zaklade, želeč si zvezdic in vpraša mamico:

„Mamica, kaj mi daš, če ti prinesem eno zvezdico?“

„Vroč poljubček,“ odvrne ona in gleda v zvezdici svoje sreče otrokove oči.

„Kaj mi daš, če ti prinesem dve?“ vpraša zopet dete.

„Svojo ljubezen,“ odvrne mamica.

„Mamica, in kaj mi daš, če ti prinesem tri zvezdice?“ nadaljuje dete.

Mamici se zaiskri oko, poljubi in objame dete, privije je še tesneje k srcu, a odgovora ne ve.

Rinva:

Naša tovarna.

Dva dimnika, vsa očrnela
v polkrogu košatih dreves
prek zida sta dolgega sela
med vode deroče počez.

Tovarna — bodočnosti cesta
za tisoč in tisoč življenj,
tovarna — bodočnosti cesta
— — — — — zamè —

Poglejte, obraze, ta čela,
te tihotrpeče oči:
kot da se na nebu je vnela
večerna stran z zvezdicami...

Bratko Kreft:

Človek pod posteljo.

Vso noč je odjekavalo po prostorni vojaški sobi, kakor da vzdihuje otrok. Nekoč je vzdramilo kaplara in v polsnu je zakričal s srditim glasom: „Molči.“ Na postelji ob oknu, od koder je prihajalo ječanje, se je zganilo majhno truplo in pljuča so za trenotek nehala delovati. Kaplarov krik je bil kakor zapoved božja. Ni vprašal, ali ga je mogoče izpolniti ali ne. Zavedal se je svoje moči in ko ga nekoč neki novinec ni lepo pozdravil, se je zadril nad njim kakor pobesneta zver: „Kaj misliš, kdo sem jaz? Jaz sem tvoj bog!“ Vojaki so se počasi navadili njegovih besedi in niso več mislili na njih pomen. Njihovi možgani so postali kakor oni del brzojavnega aparata, ki samo sprejema brzojave, a jih ne more oddajati.

Nemirno se je premetaval vojak, ki mu je še sredi noči ukazal kaplar molčati, po svoji postelji. Skozi okno je sijal mesec ravno na njega. Črni kodri so padali čez čelo in segali skoraj do nosa. V mesečini je bil njegov obraz kakor mrličev. Oči so tičale globoko pod čelom in so bile zalite s črnim kolobarjem. Ko je mislil, da je kaplar zopet zaspal, je pričel nalahno in boječe vzdihovati. Levo roko je položil preko trebuha. Včasih, ko je začutil strašno bol, se je oklenil z obema rokama lastnega telesa ter se zvijal kakor ranjena kača. Že večkrat je prosil kaplara, da ga pusti k zdravniku, toda kaplar trd, brezsrčen, zdrav človek, ga je nahrulil: „Simulant! Marš!“ Zgodilo se je to že večkrat in čudne misli so začele rojiti po njegovih glavi. Mislil je in mislil na zdravnika, ki se mu je zdel kakor skrivnostni kralj devete dežele, do katerega je težko priti. Tudi to noč je mislil nanj in na kaplarja, ki je skrbno čuval

vhod v njegovo kraljestvo. V svoji neznosni bolesti si je izmislil načrt, kako bo prišel vendarle do njega.

Ko so se zjutraj ostali vojaki odpravili k zboru na dvorišče, je vstal in se z naglico oblekel. Vedel je, da prihaja ob tej uri zdravnik v vojašnico, da pa obišče samo tiste sobe, katere mu je naznačil kaplar. Zato ga bo počakal na hodniku, in ko bo šel mimo, ga bo nagovoril. Iz stopnišča so odmevali težki koraki, enakomerni udarci sablje in zvenenje ostrog. Vojak je spoznal korak. Potegnil je še čevlje na zamazane in potne noge ter hotel zbežati na hodnik. V tistem hipu pa ga je prijel krč v udih, da se je le počasi in z muko premikal dalje. Ko je prišel do vrat, je bil zdravnik že mimo. Videl ga je, kako je stopal naprej in se vedno bolj oddaljeval. Na vojakovem obrazu se je pojavilo nekaj otroško jokavega. Gledal je, kako gre zdravnik vedno dalje in dalje tako, da ga ne bo mogel dohiteti. V smrtnem strahu, da mu zopet ne uide čudežni pomočnik iz njegovih sanj, je zaklical za njim: „Gospod doktor.“ Kakor kličejo mrličji ob zadnji uri, je izvenel njegov glas po praznem stopnišču. Zdravnik se je obrnil, gledal nekoliko časa, nato se mu bližal. Vojak je od veselja drhtel po vsem telesu in mu šel nasproti.

Ko pa je zdravnik zagledal napol oblečenega človeka v raztrganih srajci, da so se videle zarašene prsi, v nezavezanih komisnih čevljih in prevelikih hlačah, ki so komaj vzdržale na izsušenem telesu, ga je prevzel stud in pljunil je. Vojak pa se je nerodno priklonil pred njim, popolnoma je pozabil, da to ni vojaški pozdrav, ki bi odgovarjal kapetanu prvega razreda.

„Gospod doktor — prosim — bolan sem.“ Težko je govoril, roke so se zopet oklenile trebuha, da bi utešile bolečine. Zdravnik je za trenutek molčal, kakor da bi ga prevzelo usmiljenje. Njegove misli so bile še pijane od včerajšnega plesa, ko se je v lahni vinski omotici z lepo damo zibal skozi plesno dvorano. Zato ni bilo prostora v njem za tega trpečega, od kaplarja nejavljenega človeka in njegov obraz se je takoj izpremenil, da v njem ni bilo ne zdravnika in ne človeka.

„Kako pa izgledaš? Kakor divjak iz Afrike! Zakaj te ni prijavil kaplar?“ Vojak je milo pogledal, lice se mu je nekam detinsko oproščujoče zasvetilo in prosilo zdravnika, naj ne veruje kaplarjevim besedam. „Rekel je, da sem simulant! Gospod doktor —“ Hotel je še dalje, toda zdravnikov krohot ga je prekinil: „A tako! Simulant! Haha! Marš!“

Vojak ni mogel verjeti njegovim besedam. Oči so stopile iz temnih globeli kakor da hočejo videti besede same.

„Marš!“ Po stopnicah je pribežal kaplar. Vojak je vztrepetal.

„Kaplar! Tu imate svojega simulanta! Ustavil me je in se pritožil radi vas. Predam ga v vaše varstvo. Naložite mu primerno kazen za njegovo predrznost in ga naučite, kako se stopi pred kapetana prvega čina!“

„Bom, gospod kapetan! V Ameriko ga pošljem.“ To je bila kazen, ki jo je v svoji iznajdljivosti iztuhtal sam kaplar. Zdravnik je takoj odšel in se ni brigal dalje za nju. Vojak je stal sključen in trepetajoč pred kaplarjem. Ta ga je pograbil za ramena in ga sunil v sobo. Molče in zadržujoč svojo boleost je zletel novinec skozi vrata.

„Vzemi svoj kovček in marš v Ameriko. Jaz ti bom že pokazal!“ Novinec je ubogal, kakor da se je spremenil v mrtev stroj. Njegove oči so sicer hotele iz temnih globeli, da je bil blazen njih pogled. Vzel je kovček in se napolnil k prvi postelji. Kaplar pa je komandiral: „Mirno!“ Ni se mogel vzravhati, boleost ga je skrivila in udje so otrpnili.

„Marš v Ameriko!“

V kosteh je zaškripalo in bolno telo je leglo na tla, roke pa so oprijele kovčka. „Naprej!“ Počasi je lezel človek pod posteljo in rival pred seboj svoj kovček. Včasih je obstal in lovil sapo. Toda že ga je dosegla brca kaplarjeve noge in telo se je počasi vleklo naprej. Dolga je bila pot skozi dvaintrideset postelj. Kakor da je vodila v večnost. Ko je prišel do zadnje, je bil njegov obraz ves poten, žile na čelu so izstopile iz svoje lege in hotele prerezati rjavo kožo.

„Vstani!“ Počasi je vstajal, kakor da vzdiguje težko breme. „Mirno!“

Vojakovo telo je bilo zvito v polkrog in ni ga bilo moči vzravhati. Kaplar je kričal, kakor da ima celo četo pred seboj. Ničesar ni

mislil, tudi njegovega blaznega pogleda ni hotel videti. „Pridi zopet nazaj iz Amerike!“ Pri teh besedah se je nagnil izmučeni človek pred njega, žile ob sencah so se napele, izbuljene oči so hotele vsekati v brezsrčno kaplarjevo lice. Ta se je za trenutek zganil, toda veroval je v svojo moč in se ni zbal.

„Marš!“ Zopet se je sklonil človek in legel na tla pred svoj kovček. Počasi je lezel po isti poti, odkoder je prišel v Ameriko, nazaj. Pod vsako posteljo je počil, vedno bolj mu je zasta-

Zv. Rogoz v vlogi cerkovnika v „Pohujšanju v Dolini Šentflorijanski“. Iz ateljeja V. Bešter.

jala sapa. Ko je prišel do desete, se je ustavil in pogledal pred se. Dolga vrsta postelj še je bila pred njim in obupal je nad svojo močjo. Položil je roke na kovček in naslonil nanje svojo trudno glavo. Kaplar se je zadril: „Naprej!“ Človek pod posteljo pa se ni ganil, le

plar ter odhitel na dvorišče, kjer ga je že čakal njegov oddelek.

Kakor težko obložen voz se je počasi premikalo rdeče jutranje solnce po modrem nebu. Okna vojašnice so bila odprta in solnčni žarki so padali skozi zevajoče odprtine in razsvetlje-

Tučič:

Golgota. Iz ateljeja V. Bešter.

težko hropenje njegovih pljuč se je slišalo. „Naprej!“ je še besneje zakričal kaplar. In tedaj so potne trepalnice zaprle blazno gledajoče oči, usta pa so se raztegnila v velikansko odprtino, iz katere je uhajala vroča sapa. „Vstani!“ Kaplar je sunil z nogo pod posteljo. Roke so zdrsnile s kovčka in po tleh se je zvalilo žvižajoče se truplo. „Bo že vstal —“ je mislil ka-

vali umazano sobo. Ko je priromalo do četrtega okna, so padli žarki na tla pod posteljo, kjer je ležal mrtev človek. Njegovo truplo je kakor velikanski križ, z v daljavo razpetimi rokami, z glavo sklonjeno do prs, z velikimi zevajočimi usti in z odprtimi, blazno osteklenelimi očmi izpovedovalo Golgoto prestanega življenja.

R. B.

Hipnoza živali.

Kako daleč segajo poskusi hipnotiziranja živali, nam povedo poročila še iz časa egiptovskih kraljev faraonov. V sv. pismu stare zaveze se omenja čudež s kačami, ki sta ga izvršila Mojzes in Aron. Prinesla sta pred faraona sveženj palic in, ko sta jih vrgla na tla, so se spremenile v kače, ki so sikajoč napadle kralja.

Ta poskus izvajajo egiptovski krotilci kač še danes. Razdražijo strupeno naočarko, da piha in dviga glavo. Lahen udarec s „čudodelno“ palčico za vrat in divje razdražena naočarka postane trda in negibna. Vsak jo lahko prime in obrača kakor se mu poljubi in ni se mu treba bati njenega smrtnonevarnega pika.

Sele čez delj časa kača zopet oživi. Prej trdno skrčene mišice začno spet delovati.

V isto vrsto poskusov spada oni, ki ga je Kircher napravil s kokošjo. Ta pater iz 17. stol. imenuje poskus „Experimentum mirabile de imaginatione gallinae“. Če zgrabimo kokoš, jo postavimo na hrbet in ne pustimo, da se giblje, postane čez par trenutkov čisto negibna in ostane v tem stanju, kljub temu, da smo jo spustili, precej časa. Isto kakor za kokoš, velja za celo kopico drugih živali, za zajce, golobe, žabe, martinčke itd.

V najnovejšem času so dognali, da ta otrplost izvira iz posebnega stanja živčnih središč v malih možganih. V podrobnosti se tu ne moremo spuščati, toda jasno je, da tu ne gre za duševno življenje pri živalih!

Prof. Thomas Alwa Saw-Blade:

V raketi na luno.

Dr. Robert H. Goddard v Zedinjenih državah, ki se že več let peča s poletom na luno, je te dni prišel do končnega zaključka. V avgustu namreč bo spustil na luno raketo do 20 km v višino; napolnjena bo z eksplozivnimi snovmi, tako, da se bo v zvezdarnah opazilo, ali bo treščila in kdaj na mesec. Če se bo ta poizkus, ki sloni na tem, da si bo raketa sama dajala silo, ki jo bo pehala naprej, posrečil, potem namerava imenovani učenjak v jeseni spustiti drugo raketo, ki bo v neprodušno zaprtih prostorih imela prostora za dva spremljevalca. Veliko število ameriških državljanov in državljanek se je že ponudilo za ta polet. Kdo bi si mislil, da se bo tehnika tekom enega leta tako dvignila? Lansko leto nas je približevanje Marsa napolnilo z najrazličnejšimi fantastičnimi mislimi in načrti, letos pa se bo že delal poizkus še daleko bolj fantastičen, a vendar tako realen. Z vso resnobo že razmišljajo današnji učenjaki: ali ne bo v nedoglednem času dana možnost, da človeška noga stopi na luno. Da to vprašanje, ki zna biti za človeka usodno, natančno razumemo, moramo preiskati prostor, ki se nahaja med luno in nami, obenem pa moramo vedeti, kakšna je lunina površina. Znano je, da se razprostira prostor, gledajoč iz solнца, kot središča, enakomerno na vse strani. Gotovo (po nazorih Einsteina) je v prostoru kje kaka krivina: tuda na mali coni od zemlje do lune (400.000 km), to ne pride v poštev. Bolj važne so atmosferske in toplinske prilike v tem prostoru. Zračni prostor nad zemljo je le 300 km — torej je še 399.700 kilometrov brezračnega prostora, poleg tega pa luna nima ozračja. Temperatura v našem solnčnem sistemu pa varira med + 600° C in — 273° C, kar je absolutna mrzlot, nazvana zato tako, ker ni eno živo

bitje ne more živeti v tako nizki temperaturi. Predpogoj je torej: obramba proti mrazu. Goddard je ta problem rešil tako, da bo imel v raketi žareč fosgen (zaprt v trembloze), ki se ga bo uporabljalo po cm³. Obenem pa ima fosgen tudi cilj, dajati potovalcem zrak. Deset cm³ tega plina bo zadoščal onim, ki bodo na luno potovali, za tri dni bivanja na luni. Velike važnosti je tudi površina lune. Goddard meri na pogorje Kopernikus, ki ima premer 100 km in, ki je vsled vulkanskih tal naravnost pripraven za usidranje. Seveda bode treba še natančno izračunati, kateri moment mora raketa oditi od zemlje, da bo padla ravno na pogorje Kopernikus, kajti luna se premika in gorje, če bi raketa zgrešila cilj. Vožnja na luno nam obeta gotovo mnogo presenečenj. Ali so živeli ljudje že tam, ali je sploh kaj rastlin ali kakšnihkoli živih bitij, ali je le očesna varka, če nekateri učenjaki trdijo, da je na luni tudi življenje. Posebno zanimiva bo rešitev vdolbin in hrbtov, ki jih vidimo z astronomskim daljnogledni na luni. Kaj je to? Ali so ostanki jezer, vrtov, cest, polj?

Paziti pa morajo tudi na to, da jih ne sežge solnčna vročina na luni. Vzeti morajo seboj tudi aparate proti vročini. Najbolj važno pa je, da imajo potovalci kar najboljši kompas, ki bi takoj pokazal, če se ni raketa odklonila od svoje poti (namreč, da ne pade v privlačnost kakega drugega planeta).

Obeta pa se nam v najkrajšem času fantastične stvari in bogve, če se ne bodo naši potomci vozili žez toliko in toliko let na luno v rudnike, fabrike ali pisarne — ali pa kot raziskovalci. Stvar pa ni tako verjetna in ne kaže drugega, kakor, da počakamo na uspeh.

Prosto poslovenil S. K.

Išče te sreča . . .

Ni le prazna fraza „išče te sreča...“, kajti vsak dan smo pričre, da prav mnogi nenadoma pričakajo „srečo“, drugi pa gredo mimo in je ne vidijo. Tudi ni prazen pregovor: „kdor ne vaga, je brez blaga“. Seveda: preveč vagati, preveč tvegati tudi ni prav, kajti kdor je vse postavil na eno karto, ta je bil prečesto izgubljen. Poskusiti pa, če mu „sreča ne kaže osla“, pa je skoro dolžnost slehernega.

Včasih so naše mamice in babice, pa tudi mnogi očetje, radi stavili v loterijo in so za 6 ali 10 novčičev poskusili srečo na „Trst“, ali „na Gradec“ ali „na Dunaj“. V sobotih popoldne in v nedeljo dopoldne so težko čakali „numer“, ki naj jim povedo, če je kaj „zadeto“. Po navadi je bilo vse bolj pri „piki“ ali je pa le „malo manjkalo...“ In prihodnji teden se je po navadi zopet poskusila „sreča“. Če je pa kdo dobil „ambo“, ali pa celo „terno“, no, potem je to vplivalo bolj kot bogvekako krepčilno sredstvo onemoglemu človeku.

V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev imamo precej priložnosti „za srečo“. Imamo razredno loterijo, ki vzbuja pri vsakem žrebanju na stotisoče nad in seveda poraja po vsakem žrebanju isto toliko novih. Potem imamo posebne srečke, ki se imenujejo „ratna šteta“ (vojna škoda), ki so zelo iskan papir. Nominale po 1000 Din, se obrestuje po 2 in pol odstotka, stane pa po zadnjem kurzu na borzi, če se kupi 100 komadov skupaj približno Din 340. Žrebanje je vsako leto; zadnje žele 1. 1973. Glavni dobitki po 1 milijon, 75.000 Din in 20.000 Din.

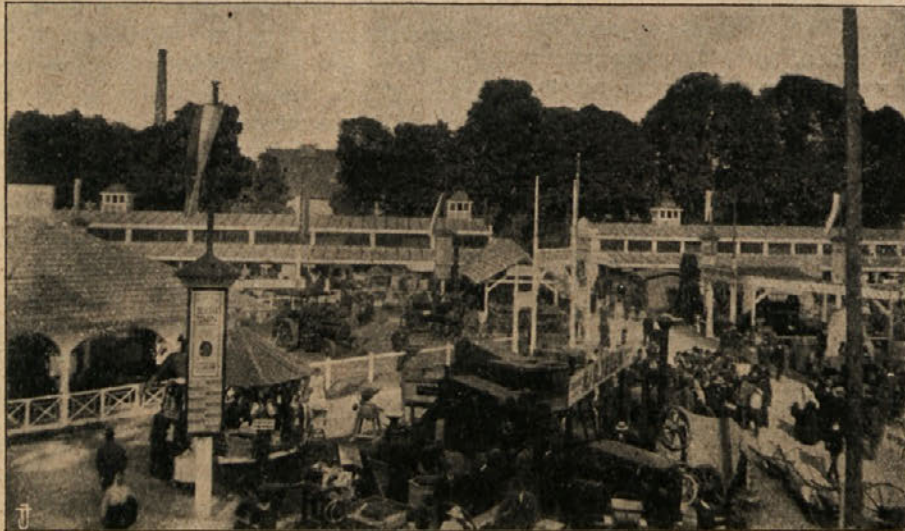
„Sreča te išče“. Kdor želi, kaj več zvedeti o tem, naj se obrne na „Zadružno banko“ v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5, ki — kakor je razvideti iz inseriranja v našem listu — prodaja tako srečke razredne loterije in tudi „ratno šteto“, tako proti gotovini in na obroke, ter seveda vse druge srečke. Njeni pogoji so zelo kulantni in jo zato lahko tudi našim čitateljem toplo priporočamo.

Onim, ki so se odzvali našemu pozivu v 3. številki in dobili po 10 novih naročnikov, se iskreno zahvaljujemo in jim sporočamo, da smo istočasno poslali v zvitku obljubljene slike.

Nekaj o velesejmu.

„Spectatum veneunt et ut spectentur et ipsae“ je zapel staroslavni pesnik Horac rimskim dekletom, ki so tako rade prihajale na Forum, da gledajo in da se jih gleda. Mirne

Zwieback, na Dunaju, Bonmarché v Parizu, Kastner & Öhler v Zagrebu, Gradcu, Trstu in drugi, ki se imajo zahvaliti za svoje kolosalne uspehe edinole sugestivnemu delovanju nagro-

Skupina kmetijskih strojev.

vesti lahko primerimo ta stih tudi na velesejme, kajti v bistvu se krije s svojstvi velikih modernih razstav blaga. Koliko velja danes najboljši trgovski predmet, če se o njemu ničesar ne ve? Danes prihaja do prave vrednosti in uvaževanja samo ono, kar se postavlja v pravo luč.

Nasprotniki velesejmov često naglašajo, da dandanes, v že precej normaliziranih časih, velesejmov več ne potrebujemo, da so kot ustanova, preko katere naj konzument krije svoje potrebe, odveč. Zanimivo pa je, da prihajajo ti ugovori večinoma iz krogov, ki nočejo razumeti moderno organizacijo prodaje blaga, temveč se drže samo starih metod.

Procvit velesejmov najboljšo demantira njihovo mnenje. Če se le potrudimo, da pogledamo rezultate ljubljanskega velesejma, moramo priznati, da je bil v vsem popolnoma kos svojim nalogam, da so stremljenja, kako bi učvrstil zveze med prodajalcem in kupcem, docela oživotvorjena. Pozablja se tu na velik psihološki moment, ki je lasten velesejmom, in ki ga spretno izrabljajo zase vse velike trgovske hiše in bazarji, n. pr. Gerngross, Stafa,

madenega blaga vsake vrste in velikemu obisku ljudi.

Trgovec, ki gre s tokom časa gleda, da pocieni svojo reklamo brez škode za svoje podjetje. Zato prihaja na velesejem, kamor povabi poslovne prijatelje na ogled svojega razstavljenega blaga. Na ta način se izogne velikim stroškom druge reklame in interesenti raje prihajajo izbirati na velesejem, ki jim nudi točen pregled gospodarstva in industrijsko-obrtnih izdelkov. Tu se kaže vse na pravem mestu tako urejeno, da je posamezni razstavni predmet kot člen v veliki verigi proizvodov, kar vse skupaj deluje na gledalce, kakor neka simfonija in sinteza sistematskega in naporenega dela dotične države. Poleg tega vidijo na velesejmih mnogo novosti in izumov, na katere bi sicer trgovec, kar je končno vsak producent, javnost težko opozoril. Velesejem je tudi konkurenčni trg. Kupec ima tu dovolj prilike, da primerja blago z blagom, da podrobneje preizkuša njene kvalitete in razmišlja o cenah in modalitetah dobave. Zato bodo postali velesejmi glavna in edina tržnica bodočnosti, kjer se bodo nudili proizvodi potom preizku-

šanja, analiziranja in demonstriranja blaga pri močni in veliki konkurenci.

Že zdavnaj se kaže potreba močnejše koncentracije, jasnejšega pregleda in boljšega reda

gospodarska ustanova služi za norni razmer in cen na trgu in moderno o nje trgovine. Velesejem vrši tudi pr

socijalno funkcijo. Potom njega se ce normalizirajo, kakor potom ka koli zakona ali naredbe o pobije draginje.

Koristi, ki jih on donša Ljubljani, so tako jasne, da bi bilo o njih govoriti odveč. Živahno priglašanje razstavljalcev najboljše dokazuje, koliko drže na Ljubljanski velesejem in kaj pričakujejo od njega. Če temu prištejemo še one nepregledne množice obiskovalcev potem vemo, kako tudi ti smatrajo velesejem za potreben, ker vedo, da samo tu pridejo do takih izdelkov in takih cen, kakor nikjer drugje. Poleg tega je pa velesejem ogledalo naše delavnosti, marljivosti in vztrajnosti in obenem

Nj. Vel. kralj na velesejmu v spremstvu predsedstva.

v trgovini. Industrijalec bo moral kot prodajalec in organizator v bodočnosti posvetiti velesejmom še večjo pozornost, ker je to najvažnejša ustanova za izmenjavo dobrin. Že danes se jasno vidi, da sedanja gospodarska kriza, ki ne tepe samo nas, ampak je razširjena po vseh evropskih državah, posebno na Angleškem, počiva v glavnem na krivi organizaciji prodaje. Danes se ne gre več samo za tem, da se proizvaja maso produktov, ampak za tem, da se proizvedene predmete po najcenejši poti in načinu privede do najzadnjšega in najoddaljenejšega prodajalca in konzumenta. V bližni bodočnosti bo edino le velesejem tvoril to stezo.

Ljubljanski velesejem je s svojimi uspehi dokazal svojo pravico na obstoj in kar največjo podporo države, Ljubljane, poslovnega sveta in konzumentov. Kot eminentno narodno-

razstavna šola za vse obiskovalce. Nikjer drugje ne vidi obiskovalec toliko raznoličnih predmetov, izumov, novosti, tehničnih priprav, strojev in druge zanimivosti, kakor ravno na

Severni del velesejma.

velesejmu in kdor dobro opazuje, si na takem mestu pridobi mnogo novih in koristnih utisov.

Račno delo

Prof. Saša Santel:

Patroniranje vzorcev na blago.

Slikanje s pomočjo patron ali šablon, kakor se uporablja pri sobnem slikanju ali pri slikanju črk na zabojih je splošno znano. Ta način prenašanja gotovih oblik z barvo na katerokoli podlago je zelo star. Že Rimljani so se posluževali podobnega načina za razmnoževanje pismenk. V srednjem veku so se na podoben način pomnoževale koralne knjige. Pozneje so se patrone uporabljale pri raznih okraskih (iluminiranje) v knjigah in pri pomnoževanju svetih podob. Tudi pri nas je morala ta tehnika biti dobro znana. S pomočjo šablon so se namreč pobarvale svete podobe, katerih risba je bila natiskana z lesoreznimi ploščami. Mojstri v vporabljanju šablon so bili od nekdanj Kitajci in Japonci. Njihova dela v tej tehniki — tudi v zvezi z lesorezom — so še danes predmet občudovanja in so v gotovih ozirih nedosegljiva.

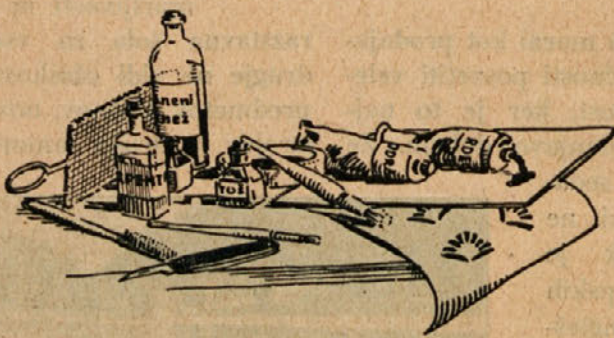
Moderna umetnostna obrt je začela patroniranje vporabljalati posebno pri delih na raznih tkaninah. S tem načinom prenašanja vzorcev in slik na blago se hočemo pobaviti nekoliko obširnejše, ker daje vsakomur možnost, da si z razmeroma majhnim trudom in z neznatnimi izdatki okraši razne predmete, predvsem pa tkanine najrazličnejših vrst, kakor platno, sukno, svilo in baržun.

Tehnika patroniranja zahteva predvsem, da izdelamo matrice, ki jih izrežemo iz trpežnega papirja. Papir za patroniranje ni drag ter se dobi v papirnicah ali barvnih trgovinah. Enako dobro služi tudi takozvani fascikelkarton in seveda tudi gladki in močni risalni papir finejših vrst, ki pa radi velike cene navadno ne pride v poštev. Glavno svojstvo

takega papirja je, da je kolikor mogoče odporen proti tekočinam, da torej ni porozen.

Postavimo si najprej nalogo, da izdelamo šablono za enobarvni okrasek. Načrt smo si že pripravili ter ga narisali v konturah s svinčnikom na risalni papir. Pri tem smo pomislili, da morajo vse oblike biti sklenjene (zaprte), tako da morejo tvoriti pri izrezovanju izrečke (odprtine) v papirju. Te odprtine morajo biti nameščene tako, da leže ena poleg druge, nikakor pa ena v drugi. Če napravimo na primer

dva koncentrična kroga ter izrežemo večjega, odpade iz papirja s tem tudi manjši krog. Krožni kolobar med tema dvema krogoma bi mogli s pomočjo šablon izrezati za enobarvno slikanje samo na ta način, da potegnemo n. pr. en premer večjega kroga ter da s tem premerom, ki smo

Orodje in material za patroniranje.

ga razširili s pomočjo vsporednice na primerno debelost, razdelimo kolobar na dve polovici. S takimi delitvami si pomagamo povsod, kjer bi bila nevarnost, da izpade kak del patrone, ki bi pokvaril namenjeni načrt. Ko je načrt gotov, ga prenesemo s pavzanjem na šablonski papir. Pri takem pavzanju vporabljammo brez skrbi navadni indigo- ali karbon- papir, ker eventualni sledovi njihovega barvila pri patroniranju ne motijo.

Za izrezovanje narisanih oblik nam služi prav dobro čisto navadni žepni nožek. Dobe se pa tudi posebni noži za ta namen. Da si ohranimo med rezanjem rezilo ostro, ga od časa do časa na konici nekoliko obrusimo na malem brusu, ki ga pa zelo dobro tudi nadomestuje košček ne pregrobeta šmirkovega papirja.

(Dalje prih.)

Praktični nasveti.

Dr. Ch. René:

Gimnastika.

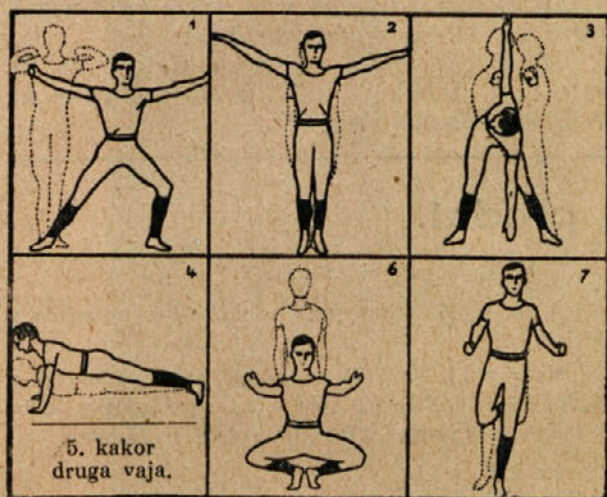
Veliko poklicev onemogoča ljudem, da bi skrbeli za primerno telesno gibanje. Posebno se to opaža pri sedanjih težkih časih, ko je večina ljudi prekomerno zaposlena, ko jim borba za kruh ne dopušča prostega časa. Ročni delavci se pri delu še nekako razgibljejo, če-

mo telovaditi v slabo prezračenih prostorih, zato naj se vaje ne vrše v spalnici, kjer je slab zrak. Na vsak način se morajo vaje vršiti pri odprtem oknu, najbolje seveda na prostem, na solncu. Varovati se je prepiha. Gimnastiko vršimo v plavalnih hlačah. Paziti moramo na pravilno dihanje, globoko in izdatno vdihavanje in energično in močno izdihavanje.

K gimnastiki spada tudi dnevno kopanje. Kdor nima kopalnice, naj si nabavi škafo, veliko gobo in frotirno brisačo. V škafo sveže vode, ki jo z gobo stiskamo nad glavo, da curlja po celem telesu. Primerna masaža in frotiranje poživijo največjega zaspanca. Telo se utrdi, miškulatura se ojači, notranji organi se okrepe, prsa se razširijo, slabotnost, mehkužnost in bolehavost izginejo.

Gimnastika je potrebna za vsakogar, za oba spola, za vsak poklic, za stare in mlade. Čim mlajši kdo prične tem odpornejši je napram boleznim.

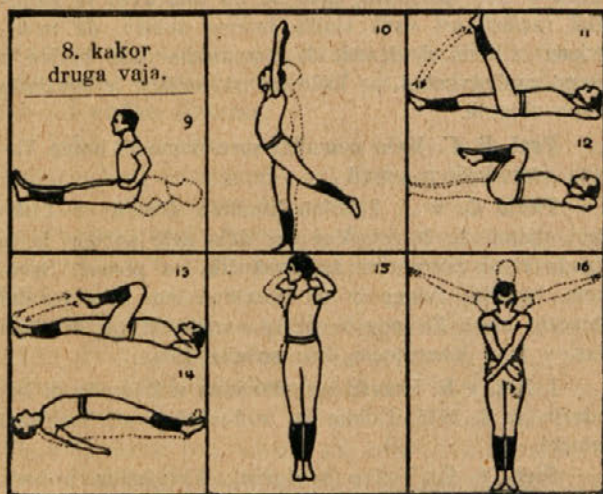
Tu prinašamo 16 vežb kombiniranih tako, da ojačamo telo in da ga uigibčimo. Vsaka vaja mora biti izvedena na svežem zraku in to: štirikrat spočetka, kasneje pa do desetkrat. Vdi-

prav samo enostransko, tako da jim postane telo tekom let okorno in težko, če ne skrbi za primerno gimnastiko. Večjega pomena pa je telovadba za intelektualce, ki duševno vršijo svoje posle in za one sloje, ki tičijo ves dan in pozno v noč pri delu. Takim ljudem čas ne dopušča, da bi zahajali k telovadbi v telovadnice. Zato se pri njih tekom kratkih let kmalu pokažejo posledice zanemarjanja telesa. Običajno so sključenih postav, ozkih prs, mršavi, postarani in nerodni, ali pa so debeluharji s tankimi nogami, zavaljani in zabuhli.

Primerna gimnastika je za zdravje neobhodno potrebna. Nekaj minut dnevne vaje poživijo glavne organe, srce, pljuča in prebavila. Da se pridobi čim več koristi od telovadnih vaj, je priporočljivo, da se vaje vrše z močno voljo. Svoje misli in svoje hotenje, da hočemo ostati zdravi, krepki in močni, moramo pri vajah koncentrirati edinole na telovadbo. Pri tem se pa moramo varovati vsake pretiranosti, ki lahko več škoduje, kakor koristi.

Vaje naj se vrše vsak dan; najbolje je v zgodnjih jutranjih urah. Nikdar pa ne sme-

havati se mora globoko skozi nos, a izdihavati skozi usta. Vežba naj se prvi teden po pet, drugi teden po deset minut dnevno, potem pa po petnajst minut dnevno.

Popis slik na prejšni strani.

1. Zviti roke na rame, pesti zaprte, korak na desno, razširiti roko, povrniti se v normalni položaj, spustiti roke. Isto na desno stran (krepčanje nožnih mišic).

2. Stegniti roke na stran, vzdigniti se na vrh prstov na nogi in vdihavati globoko skozi nos, spustiti se na pete in izdihavati (jačanje nog in stopal).

3. Razkoračiti se, razširiti roke na stran, nagniti gornji del telesa na levo, zatem nagibanje na desno, da se dotaknemo tal s prsti. Isto na desno (jačanje trebušnih mišic).

4. Vleči se na zemljo, lice proti zemlji, roke z dlanimi na tla, lakti izbočeni, upreti se na roke in prste nog, polagoma se dvigati in spuščati (jačanje prsnih in ročnih mišic).

5. Kot druga (vežba dihanja).

6. Veliki počep — prožiti roke naprej, vstati in spustiti roke — telo popolnoma ravno (jačanje nog in trebušnih mišic).

7. Tek na mestu dve minuti, lakti naprej (dobro za srce in pljuča).

8. Kot druga.

9. Leči na ledja, roke na bedra in dvigniti gornji del telesa v položaj sedenja (trebušne mišice).

10. Krčiti nazaj menjaje levo in desno nogo in spuščati (roke dvignjene).

11. Leči na hrbet in dvigati in spuščati menjaje noge.

12. V istem položaju obe noge.

13. V istem položaju krčiti in iztegovati noge.

14. Leči na hrbet, roke na zemlji in dvigniti telo s pomočjo vrata.

15. Položiti roke na vrat, lakte čisto nazaj, gornji del telesa kretati menjaje.

16. Prožiti roke na stran, dvigati se na prste nog, globoko dihniti, prekrižati roke na prsih in globoko vzdihniti.

Naš poštni predal.

K. Č. Lj. Doposlane pesmi smo spravili po Vašem predlogu.

Fr. J. K. Uganili ste. Naš list ima vsak mesec svojo posebnost. Prva številka je imela devizo „Problem varčevanja“, ki je za sedanje težke čase zelo važno vprašanje. Druga izdaja z devizo „Lastni dom“, je našla veliko priznanja in pobude, posebno med državnimi nameščenci, katerim je sedaj dana možnost, da si zgrade lastno stanovanje. Tretja je bila „Avto“ številka, kar je tudi aktualno za vsakogar, kajti, kakor je postal šivalni in pisalni stroj, kolo in druge tehnične naprave last splošnosti, tako se bo tudi avto in motocikl razširil pri vseh slojih. Imamo namen, da nadaljujemo s temi devizami, da seznanimo naše bralce z vsemi zanimivostmi. — Vaše stvari, kolikor je porabnih bomo objavili.

Prof. B. C. Vašo ponudbo sprejmemo in bomo Vašega sodelništva vesel.

Pavle Č. v J. Splošno kreditno društvo v Ljubljani obstoji že 28 let. Ves čas dela zelo solidno in je mnogo tisoč potrebnim že priskočilo na pomoč. Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po zelo ugodni obrestni meri. Za pogoje pišite naravnost na društvo. Naslov je v inseratnem delu našega lista.

I. N-z. v K. Pravila so odtiskana v Zadrudnem koledarju za l. 1926. Dobite ga v Ljubljani pri Zadrudni založbi.

Štefi v Č. Težko svetovati. Vprašujete preveč. Svoj čas je literarni zgodovinar I. P. odgovoril na vprašanje: „Zakaj je samo Slovenec, in ne tudi Jugoslovčan“ — „Im, pa vprašajte smreko, če hoče biti samo smreka, in ne tudi drevo“. Smo eno in nismo eno. Glavno pa bi bilo: da smo res ljudje.

I. K. V. V koš, ni za tisk.

A. M. N. M. Ne moremo priobčiti; ker ne spada v naš list.

Maca v Lj. Na Vaše vprašanje bomo odgovorili v prihodnji številki. Obrnili smo se na strokovnjaka, ki bo predmetno vprašanje obrazložil v daljšem članku.

Dr. I. P. v Lj.

Koliko vrst znamk poznamo? Po izjavi „Echo de la Timbrologie“ imamo 53.727 vrst znamk. V to število niso vštete one znamke, ki so slučajno ali namenoma pokvarjene, potem takozvane Tête-Beche in pod. Pravil pisemskih znamk je 41.850, službenih 3962, „kazenskih“ 3881, ostale pa so za časnike, pakete, za telefon in za fiskalne namene sploh.

KNJIŽEVNOST.

„**Alkoholno vprašanje**“. Spisal Ant. Mrkun. Cena Din 28, po pošti Din 30. Strast pijančevanja se je zagrizla v naš narod kot podedovan greh, prirojena hiba, bolezen, okoli katere se suče vse naše hotenje in nehanje, rana, ki se — vsaj na videz — ne da zlepa, ne zgrda izceliti. Vendar pa se zdi, da stopa v poslednjem času treznostni pokret v novo fazo svojega razmaha. Njegova borba postaja živahnejša, odpornost in vztrajnost se stopnjujeta v napetost, ki zavzema vedno jačje pozicije... Pisatelju Mrkunu se je z „Alkoholnim vprašanjem“ posrečilo razčistiti mnogo pojmov in predsodkov, ki so bili glavna ovira uspešnemu protialkoholnemu boju. Knjigo, ki bo brezdvomno zelo obogatila naše protialkoholno slovstvo toplo priporočamo. Dobi se v vseh knjigarnah.

Domači sir.

Vedno bolj se širi glas o našem domačem siru, ki se približuje svoji kvaliteti čimdalje bliže slovitemu ementalškemu siru. Mimo neposrednih proizvajalcev pa je malo ljudi, ki bi poznali ves komplicirani način pridelovanja takega sira. O tem prinaša že v zadnji številki opisana knjiga: Planšarstvo in kmetijstvo na naših planinah iz strokovnega peresa, morda

voli). Tudi Danci so proizvajali suhe vole do okrog l. 1870. Tedaj je mali in srednji danski kmet poznal le veliko revščino, iz katere ga je rešil nato v letih 1880. nenadnohitri razvoj mlekarstva in sirarstva.

Kako se pa prideluje tehnično sir? Je to v teoriji sila priprosto, toda v praksi zelo natančen posel. Pred vsem zahteva lastno obratovališče,

Sirarna v Bohinjski Srednji vasi.

Zgrajena l. 1925/26, danes najmodernejša sirarna v planinski Sloveniji.

prvo slovensko daljšo razpravo o tej važni slovenski kmetijski panogi, osobito o planinskem mlekarstvu in sirarstvu. Da seznanimo čitatelje „Domačega prijatelja“ s pridelovanjem tega okusnega hraniva, ki ga priporočajo zbog njegove visoke kalorične vsebine (porcija sira hrani v sebi 300 kalorij) tudi zdravniki in higijeniški, prinašamo danes kratek opis produkcije sira in z dovoljenjem založnice dve sliki sirarskih kuhinj.

Višek izkoriščanja planin in planšarskega gospodarstva s predelovanjem mleka v mlečne izdelke so dosegli že skoro povsod v Bohinju, kjer pridelujejo že davno znani bohinjski sir. Tudi gornja Savska dolina prehaja radi nerentabilnosti reje mlade živine in volov od plemenske živinoreje na mlekarstvo in sirarstvo. V zadnjem času sta se pa v tej smeri začela gibati tudi kranjski in kamniški srez. Le gornjegrajski okraj v Mariborski oblasti vztraja še na svojem starem načinu gospodarstva in živinoreje na meso in delovno silo (štajerski

sirarno ali kakor jo nazivajo naši Gorenjci „sirarico“. Razločujemo pa planinske in dolinske ali vaške sirarne.

Planinske sirarne so zgrajene in urejene bolj enostavno in obstojajo navadno iz posebne planinske zgradbe z dvema ali tremi prostori: sirarske kuhinje, shrambe za mleko in kleti za sir. V kuhinji se nahaja bakren, 100 do 300 l velik kotel, viseč na premakljivem lesenem drogu nad odprtim ognjiščem, lesena preša ali stiskalnica za sir in druge sirarske priprave in orodje kakor tehtnica, toplomer, velika lesena žlica, meč ali sablja, trnač ali motič, lok, sirni prt, obod ali oblikovalo za sire i. dr. Notranjščino take sirarne starejšega tipa kaže druga slika. Bolj moderno in udobno so urejene dolinske (vaške ali zadružne) sirarne vsaj one, ki so jih zgradili v zadnjem času. Tu imajo navadno dva kotla, večjega z 500—1000 l za mleko, manjšega z 300—500 l za vodo ali tudi če treba za mleko, oba obdana z železnim

plaščem, tako da ne more v kuhinjo uhajati dim. Ognjišče je nameščeno na železnem drogu pod kotlom in se v polkrogu predstavlja izpod enega kotla pod drugega, ali pa na železnem vozičku, ki se da premikati po tračnicah izpod enega kotla pod drugega. Stiskalnice so železne in montirane pod strop, težke hlebe sira pa prenaša posebno dvigalo. Druge priprave in orodje je isto, le boljše izdelano. Pač pa ima taka moderna sirarna posebno hladilnico za mleko, solilno klet, kipelno in zorilno klet. Notranjščino moderne sirarske kuhinje kaže 1. slika.

Kako se pa kuha sir? To opravlja posebno izvežbani sirar. Glavni pogoj za fin sir je zdravo kravje mleko in absolutna čistoča. Od ene ali več molž istega dneva uležano (zrelo) mleko se segreje na 32—36° C in z naravnim siriščem (telečjimi želodci) ali sirišnim praškom zasiri t. j. sirnina se v mleku strdi in da takozvan strd. Ta strd se mora s harfo in trnačem zdrobiti na enakomerno drobna zrna. Z dogrevanjem na 52—58° C se zrna osuše, da plava vsako zase v izločeni vodi (siratki). Ta zdrobljena zrna se s posebnimi redko tkanimi sirarskimi prti dvignejo iz siratke in pregnetejo, da odteče voda, na kar se ta masa vloži v obod (oblikovalo) in dene v stiskalnico, katere pritisk se polagoma zvišuje, sir sam pa ponovno obrača. Računa se, da dà 100 l mleka ca 10 kg sira. Iz vsega mleka enega dneva na planini ali v

Notranjščina sirarne starejšega tipa
z visečim kotlom in odprtim ognjiščem.

vasi (100—1000 l) se naredi navadno en hleb sira odgovarjajoče velikosti. Čez noč postane sir toliko trd in izoblikovan, da ga lahko vzamemo z obodom vred iz stiskalnice, ki jo je treba pripraviti za sprejem novega sira. Sir v obodu se nato v solilni kleti soli 2—4 dni suho, pozneje brez oboda v soljeni vodi, ali „salamurji“ še 9—14 dni. Po dovršenem solenju pride sir v kipelno klet s stalno toploto 18—24° C in zračno vlago 85—95%. Tu se siri (hlebci) redno snažijo z oljem skozi 6—12 tednov, in pridejo šele potem v zorilno ali skladiščno klet. Ementalski sir dozori popolnoma še-le v 9 mesecih; običajno ostane 4—6 mesecev v rokah sirarja in nato 5—7 mesecev v kletih veletrgovca, predno pride v promet in konzum.

Dr. F. S.-M.

Zahtevajte
POPPAEA
izdelke

ker so

**najboljši in
najcenejši**

ZA NAŠE MALE

M. Grošljeva:

Nogavica stare tete.

Naša stara teta je bila posebne vrste umetnica. Pletla je nogavice ves božji dan. Brala je in pletla, mižala in pletla, dremala in pletla.

Pa je bilo vedno vse lepo in v redu. Niti ene spuščene ali snete petlje, šivčki vsi na pravem mestu, nikjer vozlov in grdih luknic.

Pletla je za celo hišo; za očeta in mamico, za brate in mene, za bližje in daljne sorodnike, prijatelje in znance.

Nekoč je pri delu trdno zaspala, da sta ji padla klobčič in nogavica na tla.

Pa se je priplazila naša muca Mica, ki je tudi svoje vrste umetnica. Rada se šali in kotali in igrajčka in nagajčka.

Seveda takoj na nogavico. Zagrabila jo je z ostrimi krempljčki ter jo s klobčičem vred vlekla po sobi, da so pletilke kar tako odletavale, petlje se snemale in parale, nit se motala in vozljala ter postajala daljša in daljša.

Mi otroci pa v strašen halo, ki je končno zbudil staro teto iz pokojnega spanja.

Ko je videla svoj umotvor ves povaljan na tleh, jo je popadla sveta jeza. „Ti otročad nebo-gljena, za samo škodo ste pri hiši, kdo je to naredil, ali vas bom!“

„Naša Mica, naša Mica,“ smo jecljali naenkrat streznjeni.

V svojo nesrečo pa so včasih tudi mene klicali za Mico, ker sva imeli z mačico nekaj skupnih lastnosti.

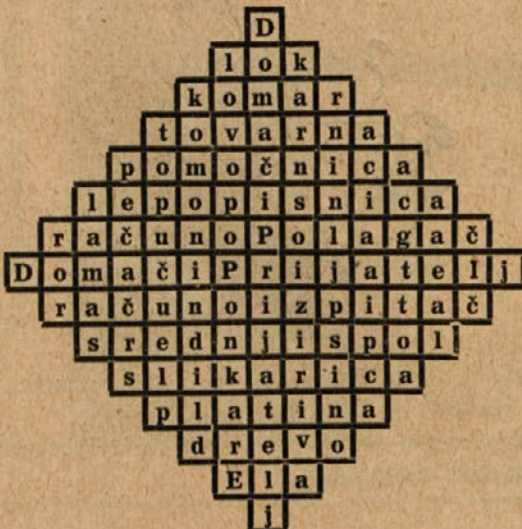
Teta me pograbi za lase, pa prav za ta sladke, ki najbolj bole — in naša stara teta je bila tudi v lasanju umetnica.

Za kazen sem morala še pobirati snete petlje, in ker sem videla skozi solze vse po dvoje, mi je šlo delo težko in počasi spod rok. Trpela sem po krivici, zato pa sem mucici Mici lepo pravično odštela kazen, da je bilo vse lepo v redu.

Rešitev demanta iz št. 3.

Pravilno so rešili: Stojan Kremžar, Maribor; Zdenka Horvat, Murska Sobota; Leopold Komar, Fran Soklič, Lojzka Povše, vsi iz Ljubljane, Viktor Berdajs, Vič; Franc Novak iz Kranja.

Rešitev razpredelnice iz št. 3.

Pravilno so rešili: Viktor Berdajs, Vič; Anton Kunčič, Jurij Debeljak, Ivan Pogačar, Ivan in Frančiška Lipovšek, Milan Zajc, Sava Stipovič, Leopold Komar, Ivan Soklič, vsi iz Ljubljane; Tina Lavrič, Novomesto; Matija Klančnik, Kamnik; Fran Novak, Kranj, Tončka Poganičkova, Vrhnika in Janez Primožič, Moste.

Č	i	t	a	j	t
e	n	a	š	e	g
a	D	o	m	a	č
e	g	a	P	r	i
j	a	t	e	l	j
a	—	—	—	—	—

Račun.

Izračunajte, koliko jajc bo zneslo 6 putk v 7 dneh, ako znese 1½ putka v enem dnevu 1½ jajca. Imena onih, ki bodo pravilno rešili, bomo objavili v prihodnji številki.

SMEŠNICE.

Moderna žena.

Mož: „Kakšen duh pa prihaja iz kuhinje? Nekaj se smodi.“

Žena: „To sama duham. Zato sem šla pogledat v leksikon, kaj naj storim v takem slučaju.“

Razlika. Z zdravniki in advokati je pač tako: čim več advokatov, tem daljši je proces; čim več zdravnikov, tem krajši je proces.

Odrezal se je. Župnika, ki je zašel v večjo družbo zdravnikov, so poredni Eskulapijci hoteli vleči, češ, če se ne boji te sorte ljudi? — Odrezal se je: „Nič, prav nič nimam strahu pred vami, kajti pisano je: ne bojte se tistih, ki le ubijajo telo...“

Pri neki slavnosti so v dobrotelne namene prodajale dame razne pijače: K šampanjski mizi je pristopil žejen gospod in vprašal, kaj stane steklenica šampanjca. — „1000 dinarjev, gospod“. — Ogorčen je ironično odgovoril gospod: „Predrago, hvala; krasna Rebeka.“ — Dama ga je prekinila in smehljajoče zavrnila: „Mottite se, Rebeka je napajala kamele.“

V ječo je prišel obiskat kaznjence predsednik Društva za poboljšanje kaznjencev. V celoti sedi star kaznjencev v globokem premišljevanju. Gospod se ga dotakne: „Kaj ne, premišlujete o svojih skaženih eksistenci.“ — Kaznjencev ga pogleda, zmaje z glavo in reče: „O, ne, ne — le premišlujem, kateremu časopisu bi ponudil svoje „Zapiske starega kaznjencev“, ko bom zopet zunaj.“

Odgovor: „Prosim, koliko je ura?“ — „Oprostite, nisem od tukaj.“

Dva jecajoča gospoda v vlaku.

A: Go-go-go-go-spod, ke-ke-ke-daj pa pridemo v v-v Zagreb?

B: (Se obrne in gleda v zadregi skozi okno.)

A: Ponovno. Go-go-go-spod pro-prosim, ke-ke-ke-daj pa pridemo v Zagreb?

B: (Lovi sapo, hoče nekaj izreči in še v večji zadregi gleda skozi okno.)

A: To-to-to-to-to pa re-re-re-res ni le-le-le-le-lepo od vas, da-da-da-da še odgovora ne ne-ne-ne-daste.

B. (Težko pričakovanemu sprevodniku.) Po-po-po-vejte te-te-t-e-temu go-go-go-spodu, kdaj pri-pri-pride-demo v Zagreb, če-če, -če-mu-mu-mu-mu jaz po-po-vem, me še oklufuta, ke-ker-ker bo mislil, da se no-no-rca de-de-lam ž njega.

Govornik je končal: „Tako, dragi zborovalci, upam, da ste vsi prepričani, da je edini uspeh našega dela vedno le v tem, da ne pijemo več alkohola!“ Zada je stal vinjen možak in vpil: „Tako je, tako je!“ Pa ga je vprašal sosed: „Kaj tudi Ti ne boš več alkohola pil?“ Oni pa mu odvrne: „Čemu bi pil alkohola, ko imamo, hvala bogu, še dosti vina povsod!“

Jaka, ki ga je sosed vdaril, je dotičnika pretepel in župnik mu je rekel: „Ali si že pozabil, Jakob, da ljubezen do bližnjega zahteva, da če te kdo vdari na levo lice, da mu še desno nastaviš?“ Jaka mu odgovori: „O, vem, vem, gospod župnik. Toda sosed me ni vdaril na lice, naravnost v prsa me je sunil!“

Žena: „Ti si le moj denar videl, ne mene, ko si me poročil!“

Mož: „Saj tako je prav: sedaj pa le Tebe vidim, denarja pa ni nikjer.“

Najboljši prijatelj je dobra knjiga!

Priporočamo zato sledeče knjige:

Lovro Kuhar: „POVESTI“. Cena Din 15.—.

Charles Deckens: „BOŽIČNA PESEM“. Cena Din 12.—.

M. Hrleža: „GOLGOTA“. Cena Din 12.—.

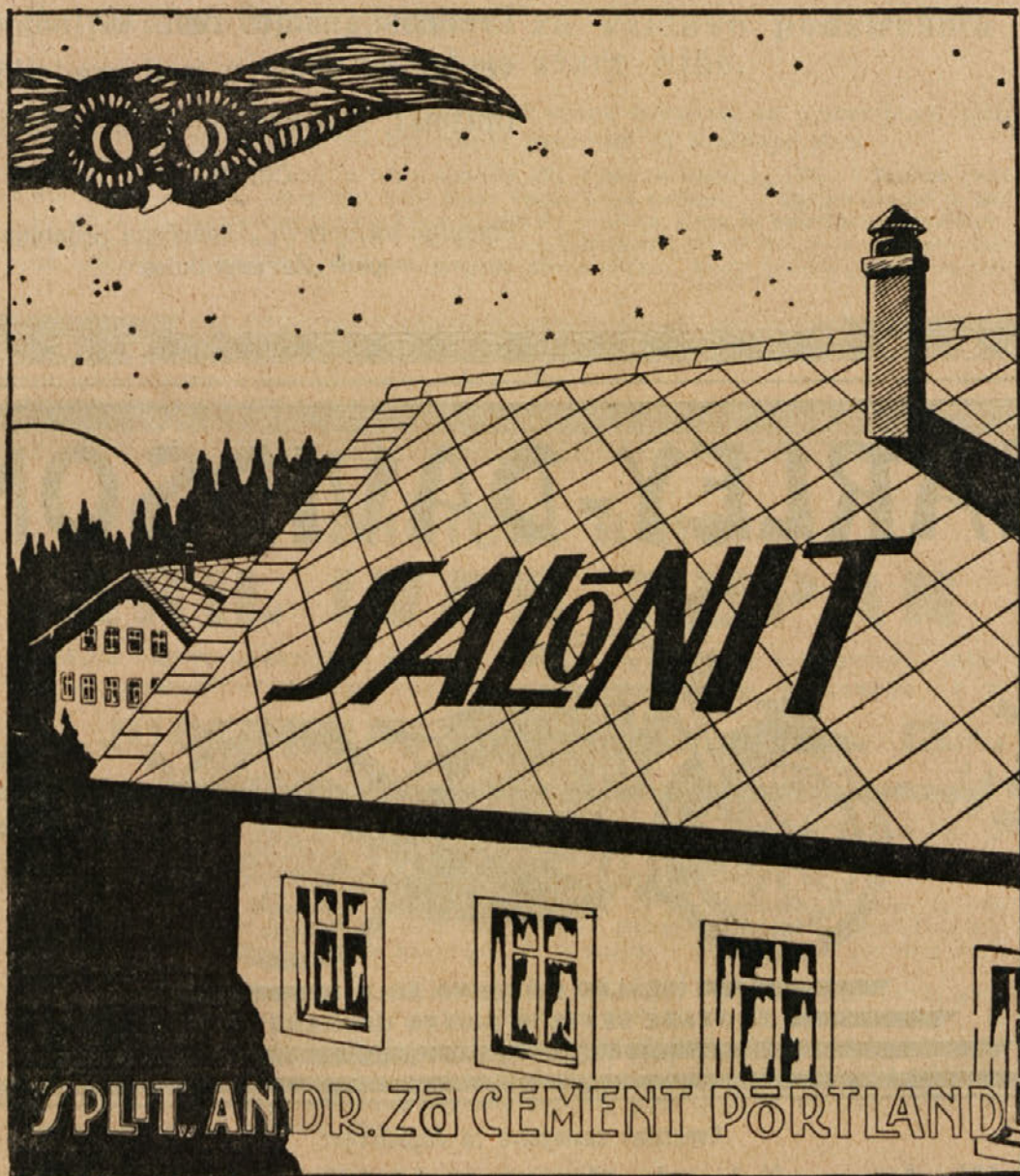
Jack London: „ŽELEZNA PETA“, I. in II. zv. Cena za oba zv. skupaj Din 12.—.

Dobé se v vseh knjigarnah, zlasti pa pri založnici

„ZADRUŽNA ZALOŽBA“ v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5,
ki da pri odjemu vseh pet zvezkov 20% popusta.

Valovite azbestne plošče „Salonit“.

Zazbestnim škripljem dosežemo trpežno in lahko streho.

Viažne stene obložimo z azbestnimi ploščami.

SPLIT, AN. DR. ZA CEMENT PÖRTLAND

Ljubljana, Masarykova cesta šte. 11.

Za ugodne zavarovalne posle iščemo v
vseh krajih Slovenije, vestne in zanesljive

reprezentante, zaupnike in posrednike.

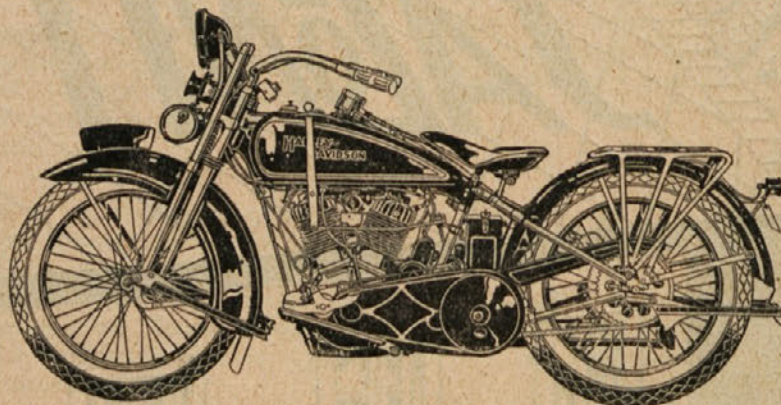
**Dober postranski zaslužek
zagotovljen.**

Prednost imajo oni, ki imajo
veliko poznanstva med uradniki,
obrniki, trgovci, potniki, nameš-
čenci.

Ponudbe na upravo „Domačega prijatelja“
pod „Zavarovalnica“.

HARLEY-DAVIDSON

Modeli
350 c. c.
1000 c. c.
1200 c. c.

Solo
ali s
prikolico.

**IDEALNO MOTORNO KOLO
ZA SLABE CESTE IN OBILNO UPORABO**

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

Tehniška komercialna družba z o. z., Ljubljana, Tavčarjeva ul. 6.

„OBNOVA“ GRADBENA DRUŽBA Z O. Z.

Edino zastopstvo v kraljevini S. H. S. za

„HERAKLIT“

to je gradbeni material, obstoječ iz okamenele lesne volne.

Posebno priporočljiv za

nazidke, prizidke, manzarde, medstene; za vile, delavske hiše in planinske kočice.

Najprimernejše sredstvo za vzidavo podstrešnih stanovanj v stare hiše.

Dobava se: v obliki 1 m velikih plošč razne debeline, za postavljanje sten in za izolacijo ali kot surovi material za tlačenje sten.

PREDNOSTI. Lahkota: 1 kub. m tehta samo kg 350, 1 kub. m opeke kg 1670. — **Izolira** proti mrazu, toploti in zvoku mnogokrat bolje kakor vsako drugo sredstvo. — **Ognjevarnost** je ista kakor pri opeki; zavarovalne premije kakor za zgradbe iz opeke. **Brza in enostajna izvršitev:** vila je popolnoma dovršena in suha v 90 dneh. — **Cenenost:** 20 do 30% prihranka pri stavbenih stroških. — **Kemična sestava** prepreči zareje mrčesa, kakor pojavo gnilobe in gob.

TEHNIČNI BIRO

ARH. IVAN ZUPAN

Izvršuje načrte vsakojakih zgradb, zunanjo in notranjo arhitekturo, interijerje, proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d.

LJUBLJANA, Gradišče štev. 13.

Napake, storjene pri projektiranju in gradnji stanovanjskih hiš, gospodarskih in tvorniških poslopij imajo dalekosežne posledice. V večini slučajev jih ni mogoče več popraviti. Eventuelne naknadne preureditve prostorov so zvezane z visokimi stroški.

Zato se obrnite predno projektirate in gradite na nepristranskega tehnika, ki Vam bo stal z nasvetom na strani in bo ščitil Vaše interese. Nasveti stavbnega podjetnika ne morejo biti za Vas v vsakem slučaju merodajni, ker je podjetnik primoran kriti predvsem svoje lastne interese.

S tehničnim zastopstvom zvezani stroški so minimalni v primeri s tem, kar si lahko v vsakem slučaju prihranite na gradbenih stroških, poznejših popravilih, preureditvah itd., če so načrti racionalno zasnovani in je tudi stavba tehnično brezhibna. Zato se obračajte pisмено ali ustmeno na edino tehnično pisarno te vrste, ki sama nima interesa na izvršitvi gradbenih in drugih profesionalističnih del, ker štiti v vsakem slučaju le stavbnega gospodarja. Izkoristite naše dolgoletne izkušnje v tehničnem pravnem oziru in nam sporočite Vaš cenj, naslov, da Vam moremo staviti podrobno oferto.

Odpremna hiša

„UNIVERSAL“

d. z o. z.

LJUBLJANA, Tržaška cesta št. 26.

Manufaktura.
Čevlji vseh vrst.
Galanterija.
i. t. d.

Športne, turistične,
lovske, fotografske
potrebščine. Igrače
i. t. d.

En gros in en detail.

Razpošiljamo po vsej državi.

**Blago je prvovrstne kakovosti
in po najnižjih cenah.**

Blago, ki ne ugaja se lahko zamenja. Zahtevajte
naše ilustrirane cenike.

**Iščemo zastopnike in agente
za vsa mesta kraljevine.**

Vsak uradnik in privatnik ima lahko dober po-
stranski zaslužek.